

IRKA
A Képzőművészeti Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXI. évfolyam, 2014/4. szám (tél)

Főszerkesztő: Espán Margareta. Szerkesztő: Gabóda Éva
Grafika: Kulini Ágnes. Tördelőszerkesztő: Fábrián Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Kulini Ágnes, Espán Margareta
Lapengedély száma: 3T N° 63.

Készült a Kálvin Nyomdában, 90202 Beregszász, Kossuth tér 4.
Rend. sz: 28/2014 Peldányiszám: 5000.
Megjelent a

BETHLEN GÁBOR
Alap
támogatásával.

Levelezési cím: c/o KMP SZ, 90202 Beregszász, Olga Kobilyanská u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMP SZ TERJESZTÉSÉBEN

ИРКА
Дитячий журнал Закарпатського уторського педагогічного товариства.
XXI рік видання, 2014/4 (зима)

Головний редактор: Ешпан Маргарета. Редактор: Габода Єва
Графіка: Куліні Агнес. Верстка: Фабіан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ілдико (голова), Куліні Агнес, Ешпан Маргарета
Реструційне садловтво: 3Т N° 63.

Виготовлено П.П. Лай Чіла, 90202 м. Берегово вул. Кошута 4.
Зам.: 28/2014 Тираж: 5000.

Почтова адреса Ешпан Маргарета, Берегово вул. Ольга Кобілянська, 17.
Розповсюджується Закарпатським
уторським педагогічним товариством

BEKÖSZÖNTŐ

December elsejével nemcsak egy új évszak, nemcsak a szó szerinti hólapátolás és hóvárás, hanem egy sor ünnep és jeles nap is kezdetét vette. Ezek két nagyobb körre oszthatóak: a karácsonyi ünnepkörre és a farsangi időszakra. De kezdjük az elején...

A karácsonyra való előkészületi időt **adventnek** nevezzük. Ennek kezdete mindig az András-naphoz, vagyis november 30-hoz legközelebb eső vasárnap. Kezdetben, vagyis az V. században kötelező volt advent idején a heti 3 napos böjt és a hajnali (roráté) misék látogatása. Utóbbihoz kapcsolódik az a szokás, miszerint az első hajnali misére érkező, eladósorban lévő lány a harang köteléből 3 apró darabot szakít, hogy farsang idején sok kéréje legyen. Advent idején hangos, táncos mulatságokat nem tartanak.

December 6-án **Szent Miklós püspökre** emlékezünk. Szent Miklóst az idők folyamán a halászok, a vízimolnárok, a vízi utak, a diákok és a gyerekek védőszentjeként is tisztelték. A XIII. századtól e napon Miklós püspök és kísérete (pontosabban az őket alakító személyek) minden olyan házba bementek, amelyben gyerekek is éltek. Vizsgáztatták, imádkoztatták a kicsiket, majd tudásuk és viselkedésük szerint jutalmazták vagy büntették őket.

December 13-a **Luca napja**. A magyarok körében kétféle Luca ismeretes: a jóságos és a bossorkány. E napon hajdan tilos volt mosni, szőni, fonni, mert Luca büntetett érte. Ha például valaki mosott, annak a következő évben annyi jószága pusztult el, amennyi ruhadarabot kimosott. Semmit nem volt szabad kiadni a házból, mert a pénzzel, tojással, liszttel, más egyébvel együtt a szerencsésjét is kiadná az ember.

A **karácsony** a kereszténység egyik legnagyobb ünnepe, amelyen Jézus Krisztus születésére emlékezünk. December 24-ét, a **szentestét** karácsony böjtjének is szokás nevezni, mivel ez szigorúan böjtös nap, amelyen húsos, zsíros ételeket tilos fogyasztani. A szentestei vacsora különösen fontosnak számított a családok életében. A különböző fogásokon kívül nem hiányozhatott az asztalról a méz, az alma, a fokhagyma és a dió. Ezek

mindegyikének megvolt a maga jelentése. A diónak például egészségvarázsló és jósló ereje is volt. Ha a feltört dió belseje szép és egészséges volt, az a család jó egészségét jelentette a következő évre. Ha viszont rossz, az valamelyik családtag betegségét jósolta.

1582 óta kezdődik **január 1-jével** a naptári év. Az év első napján ma is szokás egymás köszöntése, jókívánságok tolmácsolása, amelyeket sok helyütt a templomtoronyból kiabáltak ki a falu lakóinak.

Januárban folytatódik a téli egyházi ünnepek sora, 6-án, **vízkereszt** ünnepén Krisztus megkezdésére emlékezünk, 26-án **Pál apostolra**, 22-én **Szent Vincére**, a bor védőszentjére. A népi időjósítás szerint: „Ha megcsordul Vince, tele lesz a pince!” Vagyis, ha az e napon levágott szőlővessző levét enged, bő termés várható.

Vízkereszt napján veszi kezdetét és **februárban** folytatódik a **farsangi időszak**, amikor az emberek maskarákba bújnak, s zajkeltéssel próbálják elűzni a telet. Ez az időszak a vidámság, a jókedv, a mulatságok ideje volt. Sok játék, móka jellemezte ezt az időszakot, a farsangkor rendezett bálok alkalmával elkelték a hajadon lányok. Aki nem talált párt magának, farsang végén tuskót kellett húznia. Jellegzetes étele a farsangnak a farsangi fánk, ami ma is kedvelt ünnepi eledel ilyenkor. A farsang zárónapjai a húshagyókedd, illetve a hamvazószerda.

Szilágyi Kata, Beregszász, 5 éves

Szalay Borbála

Levél Télapónak

Kedves, öreg Télapó!
Azért írok levelet,
úgy kéne egy hintaló,
hozzál nekem, ha lehet!

És még hozzá vonatot,
autót, labdát, furulyát,
fenyőt is egy jó nagyot,
meg egy élő kiskutyát!

Ha kérésem túl nehéz,
jó lesz nekem bármi más!
Tisztelettel: Kiss Balázs,
nagycsoportos óvodás.

Benedek Elek

A karácsonyfa

Csingilingi, szól a csengő, jertek, fiúk, lányok!
Fénylőn csillog, meg van rakva a karácsonyfátok!

Csingilingi, szól a csengő, arany a csengése!
Aranyosabb, szebb ez, mint a muzsika zengése.

Csingilingi, szól a csengő, vajon kik csengetnek?
Mennyszágból az angyalkák a jó gyerekeknek!

Csingilingi, szól a csengő, nyílik már az ajtó.
Cseng a szoba, zeng a szoba vidám gyerekszajtó!

Csingilingi, szól a csengő, jertek, fiúk, lányok!
Fénylőn csillog, meg van rakva a karácsonyfátok!

Tarbay Ede

Jégmanó

A Jégmanó a hóra huppan,
Hipp-hopp a réten szertenéz,
Körötte mindenütt csak hó van,
A szél fenyők közt füttyörész.

„Minden milyen fehér, vakító –
A jégmanó így zsörtölög. –
Fákon, mezőkön mindenütt hó,
Fehér az ég a domb fölött.”

Nagy morcosan a fákra ugrál,
Befesti apró gyöngyeit,
Piros bogycát rejt a lomb már,
hullajtja vérszín csöppjeit!

Gazdag Erzsé

A cinke és a szél

Tölgyfa ágán üldögélt a cinke. Tollát borzolgatta a szél. Fázott.

– Hú, de hideg vagy! – mondogatta a szélnek.

– Bizony, fújhatnál melegebbet is!

– Elég meleget kellett fújnom a nyáron! – válaszolta a szél. – Most tél van, hideget kell fújnom.

– Ne mérgeledj! – mondta a cinege. – Az a bajod, hogy folyton mérgeledsz, aztán megöregszel időnap előtt. Úgy jársz, mint a héja, aki a hegytetőn lakik.

– Hogyan járt a héja? – kérdezte a szél, és suttogóra fogta a hangját, hogy jobban hallhassa a cinege meséjét.

– Úgy járt, ahogy mondom, mindig csak mérgeledött, vijjogott, s egy szép napon megártott neki a sok mérge. Kihullott a tolla, megöregedett, s most ott gubbaszt a hegy tetején. Nem tud felrepülni, mert a szárnya tollát is mind elhullatta. A kánya mesélte, ő látta, sajnálta is szegényt! Háromszor is elkiáltotta magát, milyen kár érte! „Kár, kár, kár!”

– Milyen ostobaság – süvöltötte a szél. – Tudnivaló, hogy én nem szorulok semmiféle tollakra, ha repülni akarok.

– Másképpen is pórul járhat az ember a méregtől! Nem hallottad a vakond esetét?

– Nem hallottam, meséld csak el! – kérte a szél, és most már egészen elhallgatott, úgy próbálta figyelni a cinke meséjét.

– Itt lakott a vadrózsabokor tövében. Véletlenül vájta az alagútját a bokor töve alá. Későn vette észre, hogy a gyökerek az útját állják. De ettől úgy megmérgeződött, hogy csak azért is ott akart lakni, ahol a rózsabokor. Addig erősködött, míg befúrta a fejét két ikergyökér közé, de visszahúzni már alig tudta, a gyökerek ráfonódtak a nyakára, és csak nehezen menekült meg. A mezei pocoktól hallottam a történetet. Ugye milyen elszomorító?

– Ostobának elég ostoba történet – visította a szél. – Rám egy cseppet sem vonatkozik. Hiszen nem lakom a föld alatt.

– Hohó! – kiáltotta a cinege. – Te is befújkálsz minden lyukba. Ha nem is a föld alá, de minden ág közé bebújsz. Szeretném tudni, mi örömet lelsz

ilyen gyerekes bújócskában? Te, aki olyan hatalmas vagy, hogy a legmagasabb sziklára is játszva, könnyedén fölléphetsz, akár egy óriás! Mégis itt töltöd a kedvedet, ezen az alacsony tölgyfán. Félek, hogy máris megöregedtél, és nem futja az erődből magasabb kirándulásokra!

No, de erre már a szelet is elfutotta a mérge!

– Sajnálom, hogy szoba álltam veled, te kis ostoba! De minem is hallgattam itt unalmas és semmitmondó meséidet! Át kell ugranom a Kárpátokba, vár rám az északi szél. Még majd elkésem miattad! – S ezzel süvítve elszáguldott. Nyomában olyan csendesség támadt, hogy még a levegő is megenyhült kicsikét.

A kicsi cinege éppen csak erre várt. Összerendezte szétborzolt tollacskaikat, szárnya alá dugta a fejecskéjét. Aludni készült, mert közben teljesen besötétedett.

– Szél nélkül mégiscsak könnyebb kibírni a hideg téli éjszakát – suttogta magában vidáman, és elszenderedett. A tavaszról álmódott.

Kányádi Sándor

Betemetett a nagy hó

Betemetett a nagy hó erdőt, mezőt, rétet.

Minden, mint a nagyanyó haja, hófehér lett!

Minden, mint a nagyapó bajsza, hófehér lett, csak a feketerigó maradt feketének.

Készíts gyöngyből karácsonyfadíszet!

Hozzávalók: fehér, piros, arany- vagy ezüstsínű kása- és szalmagyöngy, 25-ös méretű horgászsínór (damil), olló.

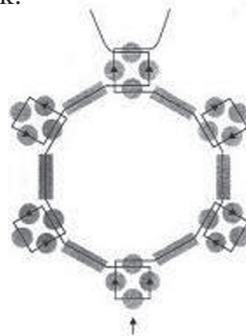
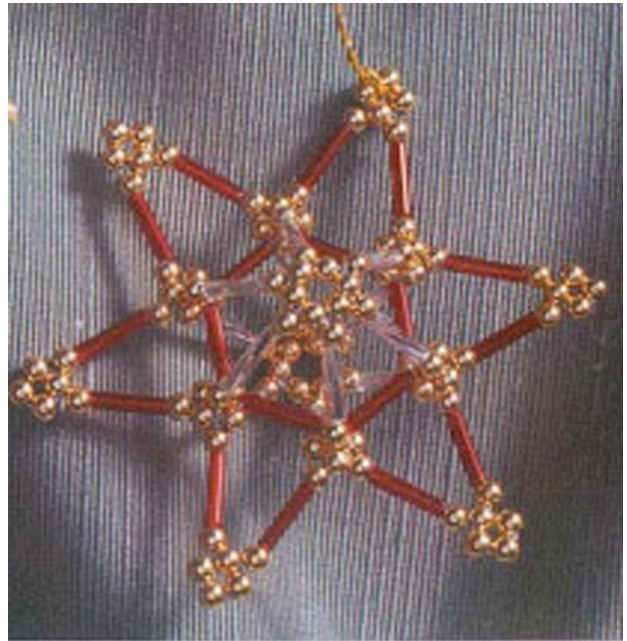
Elkészítés módja:

1. kör: Felfűzünk négy darab kásagyöngyöt, és hátulról átbújunk az első gyöngyszemen (1. ábra), majd egy szalmagyöngy következik. Ezt megismételjük még ötször.

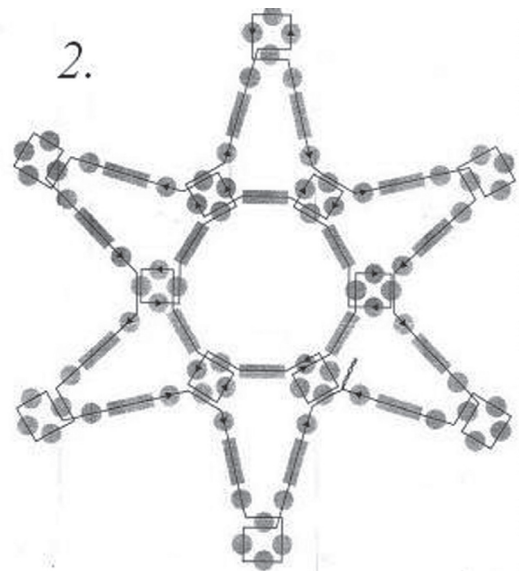
2. kör: A négyes kásagyöngycsoport tetejéből indulunk (2. ábra). 1 kása-, 1 szalma-, 5 kásagyöngyöt felvesszünk, és a második kásagyöngybe hátulról szúrva áthaladunk rajta. Majd 1 kásagyöngy, 1 szalma-, újra 1 kásagyöngy jön, aztán az első kör következő négyes kásagyöngycsoportjának tetején átbújunk. Ezt még ötször ismételjük.

3. Akasztót készíthetünk rá díszes zsinórból. Jártasabb gyöngyfűzők a csillag közepét is befűzhetik úgy, hogy az első kör négyes kásagyöngycsoportjának alján lévő gyöngybe is fűznek: 1 szalma, 1 kása, 1 szalmagyöngyöt, majd az alsó gyöngyszemen át vissza a szalmán kibújva: 1 kása-, 1 szalmagyöngy – ezt ismételjük négyszer. A csúcsukon álló kásákat összehúzzuk.

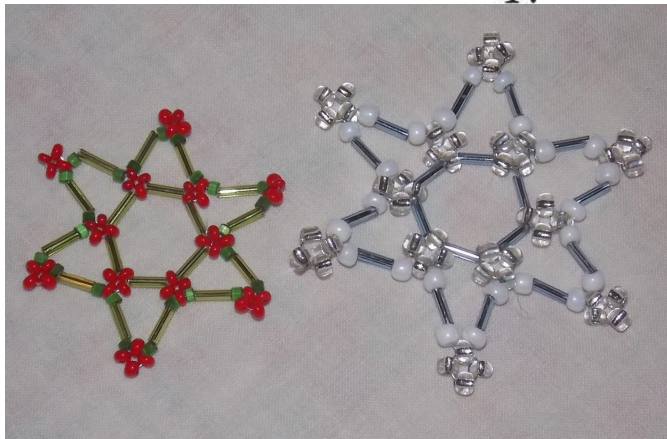
Jó munkát, jó szórakozást!

1.

2.

Barkácsolás ovisoknak: HÓEMBER

Lehet asztali dekoráció, de képeslapdísz is. Ha asztalra állítjuk, készítsünk neki talpat.

Hozzávalók: színes karton (piros, zöld, kék, fekete, fehér színben), olló, ragasztó, színes filctoll.

Elkészítés: a mellékelt sablon alapján megrajzoljuk a hóember részeit (pulóver, orr – piros, kesztyű, kalap csíkjá – kék, kalap – fekete, sál, karácsonyfa – zöld, teste, feje, hasa – fehér), majd ollóval kivágjuk. Felöltöztetjük a hóembert: a testre ráragasztjuk a pulóvert, a kesztyűket, az orrot, sálát. Rajzolunk neki szemet, száját. A bal keze, teste és kesztyűje közé ragasztunk egy kis zsenília-drót-darabot, amelynek a végére erősítjük ragasztóval a fenyőfát. Ha azt akarjuk, hogy a hóember hátoldala is színes legyen, akkor a ruhát kétszer kell kivágni, a kartont fonákoldalával

egymásra fektetve, hogy megfelelő formákat kapjunk. Természetesen hátra nem ragasztunk orrot, arcot sem rajzolunk.

Jó munkát, jó szórakozást kívánunk!

Tóthárpád Ferenc

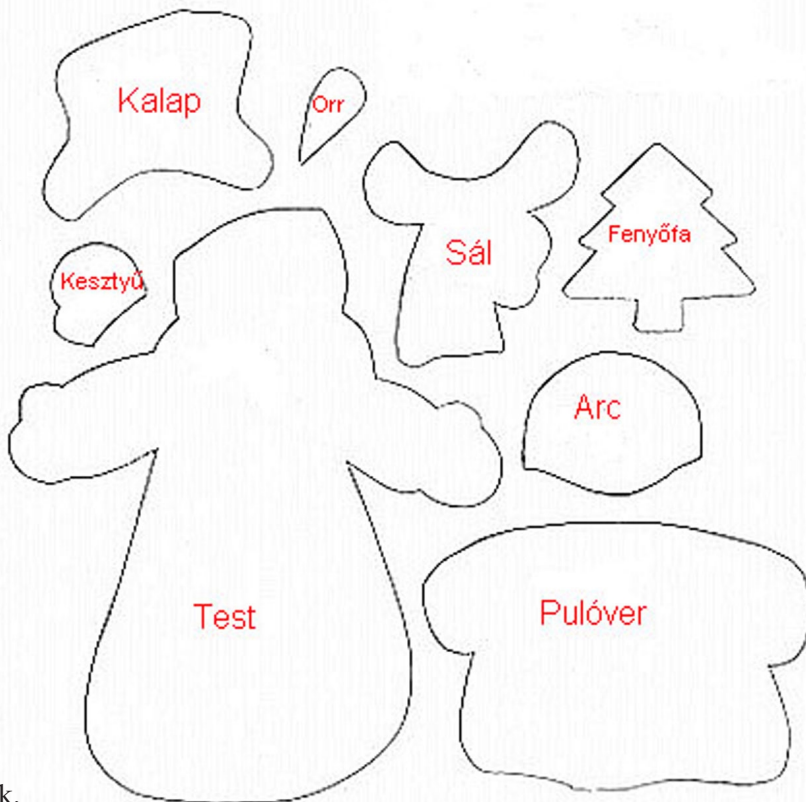
A szél és a hóember

Szól a szél: – Hát jöjj velem csillagszórós éjjelen!
Én játszom a lombokon,
te csúszkálsz a dombokon.

A hóember válaszol:
– Látsz tollat a hátamon?
Ezt a rétet szeretem,
itt a legjobb énnekem.

Hiába hívsz, nem megyek,
sötétek a fellegek.
Véled sosem szaladok,
hiába csalsz, maradok.

Egy lépést sem mozdulok,
még csak meg se' moccanok.
Lábam fagytól nehezül:
szaladgálj csak egyedül!

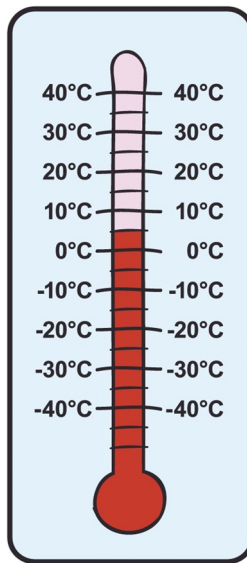

Földön, vízen, levegőben

Természetbúvár oldalak

Időjárás – jelentem!

Az időjárás és annak előrejelzése a munka és a mindennapok szempontjából egyaránt mindig nagyon fontos volt az emberek számára. Kezdetben, amikor még nem voltak korszerű műszerek erre a célra, az emberek igyekeztek alaposan megfigyelni a természet azon jelenségeit, amelyekből következtetni lehetett a következő napok időjárására. Amikor pedig az időjárás jelenségeket már műszerekkel is mérni lehetett, megszületett az időjárás folyamatokkal és előrejelzésekkel foglalkozó tudományág, a meteorológia, vagy régies nevén a légtüneménytan.

Az időjárást a csapadék, a nap-sugárzás, a hőmérséklet és a szél állandó változása és ezek egymásra hatása alakítja. Az időjárás-jelentés elkészítéséhez a meteorológusok megfigyeléseket végeznek szárazföldi és tengeri mérőállomásokon, meteorológiai műholdak segítségével.

Weinrauch Katalin

Időjós

Bőg a számár,
hentereg,
port kapál
a lába,
bámulják az
emberek
szájukat eltátva.
– Szegény csacsi,
mi baja,
tán darázs
csípte meg...?
Inkább csikar
a hasa,
bogáncsot
ehetett!
Addig mondják,
ez meg az
történt a csacsival,
míg a számár
elunja,
fölpattan,
s rárivall
iázással
nagy hangon
a szájtáti népre:
– Időjósolás
ez, kérem,
ború most
vált szépre!
Mert az úgy van, bizony úgy,
hogyha bőg a számár,
jósol esőt vagy derűt...
– De miért rúgkapál?!

Időjós kedvenceink

Hallottad már valakitől, hogy esőt, vihart, hideg időt jósolt arra hivatkozva, hogy fáj a feje vagy fájnak az ízületei? Esetleg be is vált a jóslata? Vannak olyanok, akik érzékenyek az időjárás változásaira, így apró jelekből, időjósok nélkül is tudják, ha változás készülődik. Vannak viszont időjós állatok is, akik nemcsak néhány nappal, hanem jóval előre is tudják, milyen idő vár rájuk az elkövetkező napokban vagy évszakban. Ha ismered ezeket a jeleket, és jól olvasol belőlük, megértheted az állatok néha furcsának tűnő viselkedését is.

- Hideg idő várható, ha:*
- vontatottan ugat a róka;
 - a kacsák önszántukból az ólba mennek;
 - a varjak februárban csapatokban közlekednek;
 - a sertés szalmát hord fekhelyére.
- Hőses várható, ha:*
- a juhok nem akarnak kijönni az akolból;
 - a kutya rosszkedvű, nyugtalan, nem találja a helyét;
 - a verebek sokat csiripelnek;
 - a madarak egy pont felett keringenek;
 - a hollók nagyokat kárognak.
- Időjárás-változás jele, ha:*
- a varjak a legmagasabb fák csúcsára ülnek.

Az emlősök

Földünkön ma ötezernél is több emlősfaj él. A legnagyobb közülük a kék bálna, a maga akár 25-30 méteres testhosszával és 150 tonnás (vagy ennél is nagyobb) súlyával, míg a legkisebb a mindössze 3-4 cm hosszú és 2 g súlyú kisdud cickány.

Az emlősökkel foglalkozó tudományterületet zoológiának nevezzük, de ezen belül külön ágazat foglalkozik a főemlősökkel, lófélékkel, kutyafélékkel stb. is.

Az emlősök többségére jellemző, hogy testüket „hőszigetelő” szőr borítja, négy végtagjuk van. Testhőmérsékletük állandó, 36–40 °C. Eleven utódokat hoznak a világra, amelyeket az emlőikben képződő tejjel táplálnak (innen az emlős elnevezés). Gerinces állatok, testüket csontváz szilárdítja. Lábaik törzsük alatt találhatóak, ami nagyobb sebesség elérését teszi lehetővé számukra.

Képviselőiket három csoportba soroljuk: tojásrakók, erszényesek és méhlepényesek. Ők a Föld minden kontinensén, a tengerek és óceánok vizében is megtalálhatók.

Számtalan közös tulajdonságuk ellenére mozgásukat, táplálkozásu-

Elefánt

Kacsacsőrű emlős

kat, élőhelyüket, életmódjukat tekintve is sokfélék. Némelyek fákon élnek, míg mások talajlakók, de akad köztük vízi vagy repülő életmódot folytató, sőt, olyan is, amelyik a föld alatt tölti életét.

Az ember tevékenysége, környezetének átalakítása nagyban megváltoztatta az emlősök elterjedését. Sok fajt életterülete csökkenése és a folyamatos vadászat már a kipusztulás szélére sodort.

Denevér

Hangyászszün

Holzbergerné Popovics Valéria

Téli reggel

Hó csikorog lábunk alatt,
subája mindent betakart.
Mint tündérek, állnak a fák,
fagy szőtte a csipkeruhát.
A leheletünk megfagyott,
s szép, áttört mintát alkotott.
Fehér tüske minden ágon –
puha-pihe angyalszárnyon!
Csikorgatja fogát a fagy,
csipked, mardos, kicsit harap.
Szemünkbe süt a téli nap,
sugara lágyan simogat.

* Színjátszva szikrázik a hó,
vakít a fehér takaró.

Csendes, nyugodt a téli táj,
fákról a zúzmara szítál.

Bűvölten állok, bámulok,
gyönyörködöm és hallgatok...
Egy ág megreccsen, megbillen,
sok-sok csillag száll a légben.

Szellő suhan, zizegve zeng,
kedvesen muzsikál a csend.

Nemes Nagy Ágnes

Hóesésben

Szakad a hó nagy csomókban,
veréb mászkál lent a hóban.
Veréb! Elment az eszed?
A hóesés betemet.
Nem is ugrálsz, araszolsz,
hóesésben vacakolsz.
Fölfújta a tolladat,
ázott pamutgombolyag.
Mi kell neked? Fatető!
Fatető!
Deszka madáretető. *

Molnár Judit

Mesebeli Tél

Mesebirodalomból a Tél szánkón érkezett.
Havat hintett maga elé, hozott sok ünnepet.
Meghívta a Mikulást is, jöjjön teli zsákkal,
Beszélgessen útközben a zúzmara fakkal.

Tudja a Tél: a gyerekek az ajándékot várják,
Örömben a táncot a Mikulással járják.
Tovább lép a Tél, Luca-széket tákol,
Nem is akárhogyan: tizenhárom fából.

Hideg éjszakákon az égre szór sok ezer csillagot.
Nem felejt el friss hóval lepni a világot.
Szentestén a jászolba puha szénát terít,
Kis Jézuskának szeretettel mindent előkészít.

A befagyott szíveket lopva felolvasztja,
A csillogó jégcsapot keményre fagyasztja.
Elköszön a múlt évtől Szilveszter éjjelén,
Mehajol az Új Évnek egy hegy tetején.

Korizás, szánkózás, síelés – a gyerekekre vár,
Miközben a téli szél kíséretként jár.
S ha a Farsang megérkezik, elmegy majd a Tél,
Néha-néha visszatekint, vidáman nevetgél...

Lali, a homokszínű macska kalandjai

Az Irka előző számában Lali, a homokszínű pici cica hihetetlen vakmerőséggel és bátorsággal kelt barátja, Barnahajú védelmére, amikor megtámadta őt a pöffögő-berregő hangos szörny. A borzalmas teremtsről aztán kiderült, hogy csak egy ártatlan porszívó, de Barnahajú és Lali megtanulták, milyen az, ha valaki foggal-körömmel kiáll azért, akit szeret. A történet mostani részében Lali egy újabb betolakodóval kerül szembe...

Negyedik rész: Lali és a lakótárs

Lali egészen megszokta az új lakást. Ismerte minden zugát, tudta, hová lehet a legjobban elbújni, hogy a Barnahajú ne találja meg, amikor játszanak. Épp egy ilyen játék kellős közepén tartottak, amikor kinyílt a bejárati ajtó.

Egy magas, kék szemű fiatalember lépett be rajta. Táskáját az ajtó mellé dobta, pont oda, ahol Lali szokta hazavárni legjobb barátját.

– Te meg ki vagy? – nézett a férfi a macskára.

– Ezt kérdezhetném én is tőled. Micsoda dolog ez, hogy csak így berontasz a mi lakásunkba? És még a cókódol is az én helyemre teszed? – mérgeződött a kandúr magában.

– Ő itt Lali. Amíg te nem voltál itthon, hazahoztam, és most már itt lakik velünk. Nagyon kedves teremts, hamar meg fogjátok egymást szeretni.

– Ebben ne legyél olyan biztos, Barnahajú.

A kék szemű férfi mosolygott. Lali felé nyújtotta kezét, hogy megsimogassa, de az felkapta magát és beszaladt a fürdőkádnál. Onnan hangosan nyivákolt kifelé.

– Most már ne szeressél! Hagyjál békén, Barnahajú! Vigyél vissza az öreghez!

Barnahajú értetlenül nézett, mi történhetett a cicájával.

– Lali, te féltékeny vagy?

– Én? Dehogy...

– Akkor miért mondasz ilyeneket és bújsz a kád alá?

– Csak mert azért. Nekem itt jó.

– Gyere már ki, kérlek!

Kékszemű ekkor térdre ereszkedett, s úgy mászott a sértődött macska után.

– Gyere már ki, cicus, most miért vagy ilyen gonosz? Nem bántottalak, és azt sem hagyod, hogy megismerkedjünk?

Lalkó hatalmas sárga szemei világítottak a kád alatt.

– Nem akarok!

– Pedig lapul itt valami a számodra.

A macska hosszú, lassú léptekkel indult meg a férfi irányába. Közben azon gondolkozott, lehet, hogy meg kellene próbálnia ezt a barátkozást.

– Jól van, cicó, gyere, ne félj. De szép vagy! Milyen puha a bundád, és milyen érdekes a színed.

– Igen, homokszínű, és nézd csak a fehér csizmáimat! – azzal Lali hatalmasat nyújtózott, hogy Kékszemű jobban szemügyre vehesse a fiatal kandúr szépségét.

– Azt már tudod, hogy én Lali vagyok. A te neved meg Kékszemű lesz. Én így foglak hívni. Mutasd csak, mit hoztál?

– Nem is vagy te olyan gonosz macska, csak félős.

Kékszemű a táskájához indult, de Lali megelőzte. Miközben a cipzárt nyitotta, a kandúr már egészen a keze alá mászott.

– Na, megy ez nekem egyedül is. Úgyis megtalálom, mit hoztál! Jé! Macskafinomság! Ilyet kérek, kérek! Nem is olyan rossz ez az új lakótárs. Ha mindig hozol nekem ilyet, szerintem egész jóban leszünk.

Lali tányérja felett hangosan dorombolt, míg Kékszemű simogatta fényes bundáját. Hát igen, nem minden rossz, ami annak indul.

Lali, a homokszínű macska kalandjai az Irka következő számában folytatódnak majd.

Aranyosi Ervin

Hála

Pici vagyok, mégis gondoskodom rólad. Végre van már dolgom, nagy feladatom!

Elkészítem mától az ennivalódat, s mikor megéhezel, mind neked adom. Mikor végre jóllaksz, a szemedben hála, elégedett képpel dorombolsz nekem.

Nekem szükségem volt egy kedves, jó baráttra, aki megszépíti röpke életem.

Amikor jóllaktál, kezdődhet a játék

– arcunkon a szívünk mosolya ragyog. Egymás szeretése gyönyörű ajándék, amiért – barátom – oly hálás vagyok!

Álmodni hívunk

Móra Ferenc *Kincskereső kisködmön* című ifjúsági regényének főhősét, Gergőt szülei nagy szegénységben, de annál nagyobb szeretettel és odaadással nevelik otthonukban, egy régi malomházban. Szűcsként dolgozó édesapja nagy odaadással egy ködmönt varr neki, de az utolsó öltésnél meghal. A szívében lakozó tündér viszont a ködmönbe költözik, amely később minden alkalommal szorítani kezdi Gergőt, ha rosszat tesz. Egy tanulmányi verseny alkalmával belejavít újdonsült barátja, a mankókkal közlekedő kis bicebóca dolgozatába, hogy övé legyen a győztesnek járó égbelátó. Később megbánja tettét, s maga viszi el a jutalmat a valódi győztesnek, aki nagyapjával, Küsmödivel az óbánya egy gödrében él. Átadja az égbelátót, sőt, szeretett ködmönét is, a bánya viszont berobban.

Móra Ferenc

Ünnep a malomházban

Kedves, mosolygós, vidám tavasz volt már akkor, amikor megtudtam, mi történt igazában karácsony éjszakáján az óbányában. Kis fehér szobában feküdtem, nap-sugár és orgonaszag áradt be a nyitott ablakon [...]

– Hát nem akarsz ránk ismerni, szívecském? – simogatta szülém a homlokomat.

– Akarok én, de sehogy se tudom rendbe szedni a gondolataimat. Hol vagyok én most, hogy kerültem ide? Hová lett a Küsmödi barlangja? Micsoda orvosságsgú ág ez, amelyikben fekszem? A fejem miért van bekötözgetve? És nini, ott a sarokban a másik ágyon nem a kis bicebóca fekszik? És nem Titulász doktor hajol-e fölé, és miért csóválja olyan kedvetlenül a bozontos fejét?

Százféle kérdeznivalóm lett volna, de csak egyet tudtam mondani.

– Ehetném – ez volt az egész. [...]

– Hallotta, doktor úr? Azt mondta, ehetnék!

Hárman hatfelé szaladtak egy pohár tejért. [...] Nagy hetykén föl-pattantam az ágyban. De arra meg nagy ijedten csapta össze a kezét szülém:

– Jaj, már megint menni akar! Hát hová akarsz menni, édes mézem?

– Hát hová akarnék? – néztem nagyot. – Az iskolába megyek, szülém.

Erre megint nagy volt az öröm, hogy csak iskolába akarok menni. Tündérkém a kis kacajok sortüze közt, de könnybe lábadt szemmel mondja, hogy eddig mindig az angyalokhoz akartam menni. Titulász doktor pedig megfenyegetett az oroslánfejű botjával:

– Hohó, hé, odébb lesz még az az idábnál! Sokat kell még addig erősödnöd, gyermekem. Most csak

maradj szép nyugodtan az ágyban, mint a kis bicebóca. Majd aztán egyszerre mehettek az iskolába, és vigyázhattok egymásra, hogy megint el ne vigyen benneteket a markoláb. Mert azt is nagyon sokat emlegetted ám három hónap óta.

Most meg énrajtam volt az elcsodálkozás sora. Sehogy se akartam elhinni, hogy én már három hónap óta fekszem ebben a kis fehér szobában a kis bicebóccával együtt. Ez a kis fehér szoba pedig a kórházban van.

– Hát aztán hogy jöttünk mink ide?

– Bizony, nem a magatok lábán, fiam. Derék bányászok hoztak ide benneteket az ölükből. Úgy ástak ki benneteket az óbánya romjai alól karácsony másnapján.

– Hát mi történt az óbányában, doktor bácsi?

– Azt teneked kell jobban tudnod, fiam, mert te ott voltál – nevetett Titulász doktor. [...]

Mindent elmondtam, amit tudtam. [...]

– Most már hát értem az egészet. Mikor a te szegény búbajos embered meggyújtotta a méceszt, meggyulladt a bányalég, és szétvetette az egész bányát. Takaros kis robbanás volt, belerázkódott az egész város. Az volt a szerencse, hogy karácsony éjszakáján történt, mikor senki jótét lélek még csak a tájékán se járt a bányának. Ti ketten úgy menekedtetek meg, hogy a robbanás kidobott benneteket a hóba, és betemetett törmelékekkel. Egy kicsit megütöttétek ugyan magatokat, egy kis repedés is esett a kobakodon, de sebaj, ebcson't beforr. [...] A Mitvisz kutyát aranyba kellene foglalni. [...] Addig szűkölt, csaholt, vonyított a romok tetején, hogy mégiscsak meg kellett néznünk, mi van ott. Hát ti hárman voltatok.

[...] Azt gondoltam, Küsmödi volt az a harmadik.

– Nem, fiam, nem ő volt – borongott el a doktor arca. – Ő volt a halott bánya hazajáró lelke, és szegény öreg kóbor lélek most elmúlt a bányával együtt, amit nem tudott elhagyni. Majd ha újra megnyitják a bányát, keresztet faragnak az emlékezetére a bányászok.

A másik ágy felől fájdalmas zokogás hallatszott. A kis bicebóca mozdulatlanul hallgatta végig az egész beszélgetésünket, de tovább nem bírta magát türtőztetni. Titulász doktor odalépett hozzá, és jószágon simogatta meg halovány arcát:

– Csak sírj, fiacskám, sírj, én örülök annak. Most már legalább nem félted az életedet.

Jó pár hét beletelt még, amikor a doktor föleresztett bennünket az ágyból. Ki még akkor se mehettünk, de vendég már jöhetett hozzánk.

Jöttek is úgy, mintha búcsút járnának.

Legelőbb Péter apó keresett föl bennünket három bányásztársával. [...]

– A jó Isten, aki a rosszat is jóra tudja fordítani, a bányászszerecsétlenséget is szerencsére fordította. Mert a robbanás betemette ugyan az újbánya egy részét, de az óbánya fölszaggatott szikláit alatt meg olyan szénrétegekhez nyitott utat, amikről eddig nem is tudtunk. Becsületes munkánknak kétszeres hasznát látjuk ezentúl. Hálából a bányász-céh gyerekeinek fogad benneteket, s iskoláztat, neveltet addig, míg megemberedtek. Ennyivel tartozunk az öreg Küsmödi emlékének is, Isten nyugosztalja szegényt. [...]

Mind nagy öröm volt ez nekem, de a legnagyobb mégis az volt, mikor szülém megsúgta, hogy a jövő vasárnap már otthon ebédelhetünk a malomházban. Akkora lakomát csapunk, amekkorát még nem látott az öreg épület, s ha hiszem, ha nem, még a ludacska is levágja a tiszteletünkre. [...]

– Úgy bizony, ludacska, téged nagy tisztesség ér – veregette meg a törlesztendő fejét. – Az egyetlen gyermekemnek sütlek meg ebédre, a kis bicebócának is jut belőled...

– Giá-gá, giá-gá! – annyit felelt a ludacska erre nagy engedelmesen. Belenyugodott abba, hogy őbelőle pecsenye lesz vasárnapra...

Még a tepsiben is olyan vidáman sistergett, hogy öröm volt hallgatni.

Olyanok mondják, akik hallgatták, olyanok pedig voltak sokan. Nagy ritkaság ám a szegénysoron a tepsiben muzsikáló lúd. Báró cigánynak mind az öt rajkója odaszaladt arra a hírre, hogy nagy ebéd készül a malomházban az özvegy szűcsnénél. [...]

Még az asztalnál ültünk, mikor hallottuk, hogy a Mitvisz igen nagy lelkesedéssel fogad valakit odakint.

Ilyen mérgesen csak a Báró cigányt szokta ugatni – vélte Messzi Gyurka. S jól vélte, mert a cigány szavát is hallottuk, ahogy évődött a pulival:

– Mit közősködzs velem, te samár kutya, mikor én most jóban járok? Nem visek, hanem hozstam.

Csakugyan hozott valamit... Egy darabot a kincskereső kisködmön háta közepéből. Éppen azt, amelyikre a malomház volt kivarrva. Kint találta a kövek közt, szétfoslott, elégett az egész ködmön, csak ennyi maradt belőle. [...]

Addig néztem a selyemmel kivarrt malomházat, míg hullani kezdett rá a könnyem, és kivirágoztatta rajta a körömke-virágot. Kilopództam a többiek közül, és átosontam a temetőbe, és úgy csókoltam meg egy körömkés sírnak a keresztfáját, mintha az a kéz volna, amelynek a kisködmön volt utolsó munkája. És mintha két áldó kar lett volna a fejfa két karja, és mintha hangot hallottam volna a vadvirágszagú szélben, a tücsök hegedűszava közt:

– A szeretet az élet.

ködmön – kabáthoz hasonló felsőruha

Devecsery László

Jön a Mikulás...

A Mikulás, mikor eljő,
feje felett nagy hófelhő.
Rénszarvasok húzzák szánját,
hó csipkézi a bundáját.
Kövér puttony van a vállán,
hópihe ül a szakállán.
Mikor hozzád megérkezik,
cipőd sok-sok jóval telik.
Hull a hó, nézd, odakint,
a Mikulás néked int.

Benedek Elek

Mikulás apó

Ihol, itt van, itt van Mikulás apó!
Fehér a szakálla, fehér, mint a hó.
Ő az, senki más,
Kedves Mikulás,
Drága Mikulás!
Isten hozott hozzánk, kedves öregünk!
Ó, mennyi szépet s jót hozál minékünk!
Áldott a lépésed,
Az érkezésed,
Kedves Mikulás,
Drága Mikulás!

Zigány Árpád

Mikulás

– Hová, hová, Mikulás?
„Oda, ahol várnak:
Ajándékot viszek most
Sok fiúnak, lánynak.
Aki jó volt egész éven,
Mindig szót fogadott szépen:
Annak játékot adok;
Aki rossz, garázda volt
És eddig meg nem lakolt:
Annak virgácsot hozok;
Korbács, virgács, poroló:
Rossz gyerekek az való!”

Csányi György

Télapó kincsei

„Télapó! Télapó!
Hol van a te házad?
Ki adta? Ki varrta
báránybőr subádat?
Meleg, jó szívednek
honnan van a kincse?
Zimankós hidegben
van, ki melegítse?”
– Szánomat szélesebb
három pejko húzza,
kucsmás fenyők között
kanyarog az útja.
Nagy piros szívemnek
jóság a kilincse,
s édesanyák mosolygása
a legdrágább kincse.
Hidegben nem fázom
egyetlenegyszer sem:
az ő bársony pillantásuk
átmelenget engem.

Kovács Barbara

Muskát Zsuzsa

A pöttyös zsebkendő

A pöttyös zsebkendőmet nagyon szeretem.
Mindig előveszem, nézem nézegetem.
Nagymamától kaptam, anya ki is mosta,
illatosította, szépen kivasalta.

Miért lóg az orrod, nincs talán zsebkendő?
kérdik tőlem gyakran a felnőttek.
Azt hiszik, hogy nem örülök
a pöttyös zsebkendőmnek.

Nem értik, hogy abba nem fújom az orrom,
pedig mindig, mindig magamnál hordom.
Este az ágyban a párnámra terítem,
megsimogatom és melléje fekszem.

Méghogy orrot fújni ebbe a pöttyösbe!?
Ha beletrombitálnék, az orrom le is törne.
A pöttyös zsebkendőmet csak szeretgetni lehet,
ha nagy leszek, megszámolom rajta a pöttyöket.

Ha az idő nagyon komisz,
ott ülök a fejedem.
Hogyha jön egy nagy,
erős szél, nem maradok
helyemen.

Én vagyok a legokosabb
téli ruhadarab,
mert csak okos gyerekefjek
vannak a ... alatt.

Tarka-barka kiabál:
„Torkodra köss, majd nem fáj!”

Rakoncátlanok

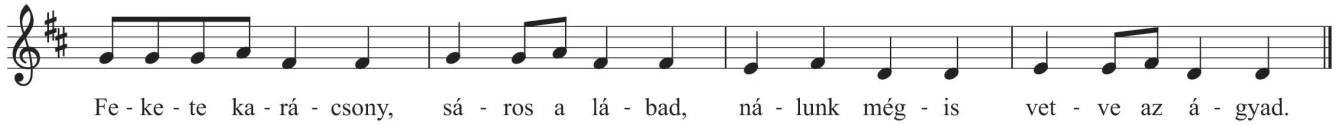
Azt mondják, rakoncátlan vagyok,
Pedig láthatnák, nem én,
Csak ülök itt
A szoba közepén.
És hiába próbálom
Erősen húzni, fogni,
Nem jön rám a zokni.
És a pulóver sem hagyja magát,
Összecsomózza nyakát,
Hogy ne tudjak belebújni.
És a nadrágom se találom,
Pedig itt volt az ágyon.
De elbújt és nincs sehol,
Vagy les rám valahol.
Azt mondják, rakoncátlan vagyok,
És öltözzek gyorsan,
Mint a nagyok.
Pedig láthatnák,
Nem én vagyok
Rakoncátlan,
A ruhák azok.

Egy kis házban öt kis szoba,
öt kis ember bújik oda.
Mi az?

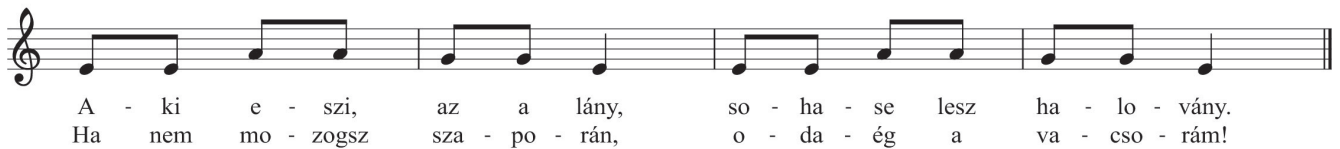
Orra van rendes, formás,
nem ingerli tormás kolbász,
mert szagolni sem tud vele.
Amott a földön, hóban nyomát látni,
tessék ezt most kitalálni!

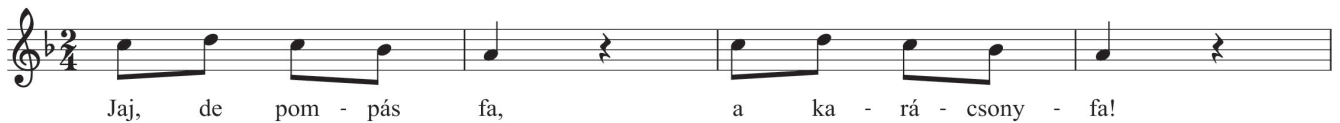
Fehér karácsony

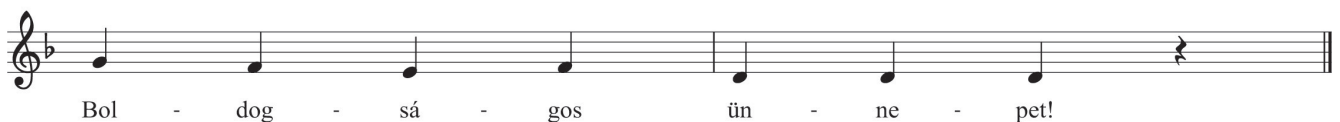
Süssél, süssél rétest

Jaj, de pompás fa

Szálljatok le, szálljatok le, karácsonyi angyalok

Hull a pelyhes...

Az esőben bővelkedő ősztől végre jöhetnek a havas, szánkázós-korcsolyázós napok a szikrázó fehérségben! De miért is fehér télen minden?

Hó, dara

A hó 0°C alatt képződött csapadék, amely úgy jön létre, hogy a vízpárát tartalmazó levegő lehűl, s a közben képződött jég-részecskékre újabb jég-részecskék fagynak, ezek pedig hókristállyá egyesülnek. A keletkezett jégkristályok alakja főleg a hőmérséklettől függ. Ha az alsó légrétegek hidegek, a hó nem olvad el, miközben lehull. Ilyenkor szép fehér hópaplan takarja be a tájat és a házak tetejét. A hótakaró vastagságát centiméterben mérjük. 1 cm vastag, frissen esett hó egyenlő 1 mm csapadékkal.

Zúzmara

Akkor alakul ki, ha 0°C alá hűlt felületekre ráakadnak, ráfagynak a jégkristályok. A téli zúzmarás táj képe gyönyörű, mintha valaki csipkével vontatna be a fákat, bokrokat, viszont gondot is okozhat, ha a jégkristályok túl vastagon rakódnak le, mert emiatt leszakadhatnak a villanyvezetékek, letörhetnek a fák ágai a pluszsúlytól.

Jég

A víz alapvetően három halmazállapotban fordulhat elő: cseppfolyós, gáznemű és szilárd. Ha a víz hőmérséklete 100°C fölé emelkedik, forrni kezd, gázneművé, vagyis gőzzé válik. Ha pedig hőmérséklete 0°C alá süllyed, akkor megfagy. Ha nagyon hideg van, akkor befagynak a tavak is, s ha elég vastag rajtuk a jég, akkor alkalmasak arra, hogy korcsolyázz, csúszkálj rajta.

Állati legek

A legnagyobb kétéltű

A *kínai óriásszalamandra* a bolygónkon élő legnagyobb kétéltű. Japán területén honos. Hideg, gyors folyású folyóvizekben, patakokban él. Testhossza elérheti akár az 1,8 métert, súlya pedig az 50 kilót. A bőrén át lélegzik. A felvett oxigén a bőrén keresztül a vérébe jut. Első lábain négy, a hátsókon öt ujj található. A kétéltűekhez képest hosszú életű: az eddig megfigyelt legidősebb példány 51 évig élt. A nappal üregekben, kövek alatt rejtőzve tölti, szürkületkor indul csak el vadászni. Halakkal, békákkal, rovarokkal, férgekkel táplálkozik. Húsát a feketepiacon árulják, mivel vadászata tilos. Nagy mérete és lomha mozgása miatt könnyű célpontja az orvvadászoknak, akik a fajt a kihalás szélére sodorták.

A legkisebb kétéltű

A világ legkisebb kétéltűje a *kubai nyílméregbéka*. Az aprócska állat testhossza általában 8,5–12,4 mm, tehát egyes példányok még 1 cm „nagyra” sem nőnek. Beszédesebb nevüket onnan kapták, hogy a Dél-Amerikában élő indián törzsek vadászai a nyílméregbéka bőréből kiválasztódó mérget nyilaik végére kenik, s ezzel ejtik el zsákmányukat.

NAPTÁR

NAPTÁR

A kuvasz

A kuvasz az egyik legősibb magyar kutyafajta. Elődeinkkel érkeztek a Kárpát-medencébe, és eredeti foglalkozásuk a pásztorkodás volt. De nem is igazán a terelésben jeleskedtek, hanem a nyáj őrzésében. Megküzdöttek tolvajokkal, medvékkel, farkasokkal, bármivel, ami a nyáját veszélyeztette.

Nagytestű kutya nagy mozgásigénnyel, így lakásba semmiképpen nem ajánlom. Sokan agresszív fajtának tartják, pedig nem az. Ha megkötözve vagy bezárva tartják, esetleg nem kap elég törődést, akkor vaddá válik. Egygazdás kutya, s az az egy gazda legyen határozott és következetes. Más állatokkal jól kijön, és kiskorában könnyen idomítható. Idegenekkel viszont roppant bizalmatlan. Ha őrző-védő kutyát akar valaki, a kuvaszt ajánlom. Sokkal megbízhatóbbnak tartom, mint egyes divatos „harcis” kutyákat.

Egy időben vadászatoknál is alkalmazták, főleg nagytestű vadakra.

Egy másik jellegzetes magyar állatfajtának az európai sikerénél a kuvasz is „világot látott”. Amikor Európába, főleg Németországba terelték a szürkemarkarhákat eladásra, akkor a hosszú úthoz kellett egy megbízható pásztor eb. Ez a kuvasz lett, a gazdák pedig olykor nemcsak a csordából, de a ku-

tyákból is eladtak párat. Így a kuvasz a hozzá hasonló európai fajtáknak is az egyik őse.

Mint az erdélyi kopó, a kuvasz is megszenvedte a XX. század borzalmait. A trianoni békeszerződés (1920. június 4.) után a legnagyobb és legjobb kuvaszállomány külföldre került. A második világháború idejére a kuvasz feladata általában a porták őrzése volt, és ezt a feladatát haláláig végezte. Mikor az ellenséges katonák portyázni kezdtek, a fegyverek első áldozatai a hős kuvaszok lettek.

Az ötvenes években roppant nagy sikerrel kezdtek újratenyészteni a fajtát, s a hozzáértőknek köszönhetően sikerült is megmenteni.

Fodor-Nagy Gergely

Több irodalmi alkotásban, filmben is előbukkan a hűséges, békés, bölcs társként ábrázolt kuvasz. Íme egy róluk szóló nóta:

Megszökött a Kuvasz kutyám

Megszökött a Kuvasz kutyám, lerázta a koloncot a nyakáról.
Három napig keresttem, szőrén-szálán elveszett a tanyáról.
Én is olyan Kuvasz kutya vagyok, a koloncot a nyakamon nem állom.
Húzd rá, cigány, szép a világ, hajnalig csak muzsikáljad a nótám!

Visszajött a Kuvasz kutyám, nem teszek már koloncot a nyakára.
Úgyis tudom, ha elmegy is, pár nap múlva visszajön a tanyára.
Én is olyan Kuvasz kutya voltam, a koloncot a nyakamon nem álltam.
Akármilyen jól mulattam, hazafelé az utat megtaláltam.

kolonc – a kutya nyakára erősített, mozgást akadályozó faszerkezet

Mentovics Éva

Szánkózás

Karján seprű, fején kalap –
ki lehet e mókás alak?
Hóból van a keze, lába,
hógolyó a hasikája.

Ott álldogál az udvaron,
a csillogó fehér havon.
Ránk mosolyog, kacsint egyet.
Mintha szólna: gyorsan gyertek!

Felvenni a sapkát, sálat!
A babázás estig várhat.
Szót fogadunk, s már szaladunk.
Könyvet, babát hátrahagyunk.

Alaposan felöltözünk,
hógolyót gyúr fürge kezünk.
Viszünk szánkót, meleg teát,
futunk is az udvaron át.

Dombok, lankák minket várnak,
örülünk a havas tájnak.
Szánkónk siklik, sebesen száll,
fürgébben, mint a kismadár.

Csúszkálunk a domboldalon,
versenyt siklunk a friss havon.
Bálint, Panna, kicsi Kató,
szánkón siklunk, ez csuda jó!

Espán Margaréta

Téli mókatár

Szélesebesen száll a szán,
faluvégig meg sem áll.
Móka, kaland véle jár,
irigykedve néz a nyár.

Domboldalt hasít a sí:
sebzett hava halkán rí.
Szél uraság hogyha hí',
„Gyorsítsunk, paripám, gyí!”

Jeget szánt a korcsolya,
tedd a lábad pont oda.
Olvad a jég, pocsolya,
sapkából lesz korona.

Messze száll a hógolyó:
„Útjában vagy, hó-hahó!”
Hócsatában az a jó:
nemcsak gyereknek való!

Sarkady Sándor

Korcsolyázó

Sík jég,
Sík jég,
Zsivajog a
Víg nép.
Korcsolyára,
Fakutyára,
Uccu, ki a
Jég hátára!
Húj! Hogy
Szállunk,
Le se ér a
Lábunk,
Sikongatva suhanunk –
Zsupsz!
Fenekre csücsültünk.

József Attila

Betlehemi királyok

Adjonisten, Jézusunk, Jézusunk!
Három király mi vagyunk.
Lángos csillag állt felettünk,
gyalog jöttünk, mert siettünk,
kis juhocska mondta – biztos
itt lakik a Jézus Krisztus.
Menyhárt király a nevem,
Segíts, édes Istenem!

Istenfia, jónapot, jónapot!
Nem vagyunk mi vén papok.
Úgy hallottuk, megszülettél,
szegények királya lettél.
Benéztünk hát kicsit hozzád,
Üdvösségünk, égi ország!
Gáspár volnék, afféle
földi király személye.

Adjonisten, Megváltó, Megváltó!
Jöttünk meleg országból.
Főtt kolbászunk mind elfogyott,
fényes csizmánk is megrogyott,
hoztunk aranyat hat marékkal,
tömjént egész vassfazékkal.
Én vagyok a Boldizsár,
aki szerencseny király.

Irul-pirul Mária, Mária,
boldogságos kis mama.
Hulló könnye záporán át
alig látja Jézuskáját.
A sok pásztor mind muzsikál.
Meg is kéne szoptatni már.
Kedves három királyok,
jóéjszakát kívánok!

Benedek Elek

Angyaljárás után

– Csak egy baba? Egyéb semmi?
– Elég nekem éppen ennyi.
Ezt sem kértem Jézuskától,
S lám, ő elküldte magától.
– Karácsonyfád volt-e néked?
– Volt ám, s olyan szépen fénylett!
Aranydió, alma rajta,
S még játék is volt alatta.
– Játék is volt? Mutasd nekem!
– Csak volt, nagyapóka lelkem.
A szent estén játszogattam,
Aztán másnap...
– Nos, nos, másnap?
– Aztán másnap
Egy árvának odaadtam.

Madár János

Karácsony

Csillagfényben
aranyág.
Aranyágon
alma.
Órzi három
télapó.
Úgysem alszom
el ma!
Egész éjjel
csodálom
ezt a
szép fenyőfát.
Gyertyafényes
csillagszórós,
csilingelő
ágát.
Karácsony,
karácsony,
kisült a
kalácsom.
Kóstoljátok,
egyétek,
a mákost is
vegyétek!

Dsida Jenő

Itt van a szép karácsony

Itt van a szép, víg karácsony,
Élünk dión, friss kalácson:
mennyi finom csemege!
Kicsi szíved remeg-e?

Karácsonyfa minden ága
csillog-villog: csupa drága,
szép mennyei üzenet:
Kis Jézuska született.

Jó gyermekek mind örülnek,
kályha mellett körben ülnek,
aranyese, áhítat,
minden szívet átítat.

Pásztorjátások be-bejönnek
és kántálva ráköszönnek
a családra. Fura nép,
de énekük csudaszép.

Tiszta öröm tüze átég
a szemeken, a harangjáték
szól, éjféle üzenet:
Kis Jézuska született!

Dálfalvi Nándor

Karácsony

Karácsony ünnepén
az a kívánságom.
Legyen boldog mindenki
ezen a világon.
Itt is, ott is mindenütt
legyen olyan béke,
mint amilyen bent lakik
az emberek szívébe'.

Tóthárpád Ferenc

Ugye, hallod szavam?

Karácsony van! Kisjézusom,
ugye, hallod szavam?
Segíts nekem, hogy még jobban
ismerhessem magam!

Segíts, hogy a testvéremnek
jó testvére legyek,
szeretetem tőled kapjam,
és hogy szeressenek!

Segíts, hogy a szüleimnek
jó gyermeke legyek,
megérthessem a világot
és az embereket!

Karácsony van, Kisjézusom!
Téged ünnepelünk.
Hit, a béke s a szeretet
legyen mindig velünk!

Káin és Ábel

Ádámnak és Évának fia született: Káin.

Később másik is: Ábel. Felnőttek mindketten. Káin földművelő lett, Ábel pásztorember.

Mindketten áldozatot vittek az Úrnak. Káin a föld gyümölcséből, Ábel az állatai közül.

Isten elfogadta Ábel áldozatát, Káinét viszont nem.

Miért tett Isten különbséget a két testvér között?

Ábel hitte ajánlotta fel áldozatát. Káin pedig nem. Nem Isten tett különbséget tehát a két testvér között, hanem ők maguk!

Káin is észrevette a különbségtételt: gyűlölet és harag izzott benne. Az Úr megkérdezte tőle:

– Miért haragszol, miért búulsz? Ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz. Ha nem jól tettél valamit, vigyázz, mert a bűn leselkedik rád, de te uralkodhatsz rajta!

Káin nem felelt Istennek.

Később azt mondta Ábelnek:

– Menjünk a mezőre!

Ott rátámadt testvérére, meggyilkolta és otthagyta.

Estére ismét az Úr szava szólt hozzá:

– Káin, hol van a testvéred?

– Nem tudom. Talán őriznem kellett volna?

– Káin! A testvéred vére hozzám kiált a földről! Átkozottá lettél, és át-

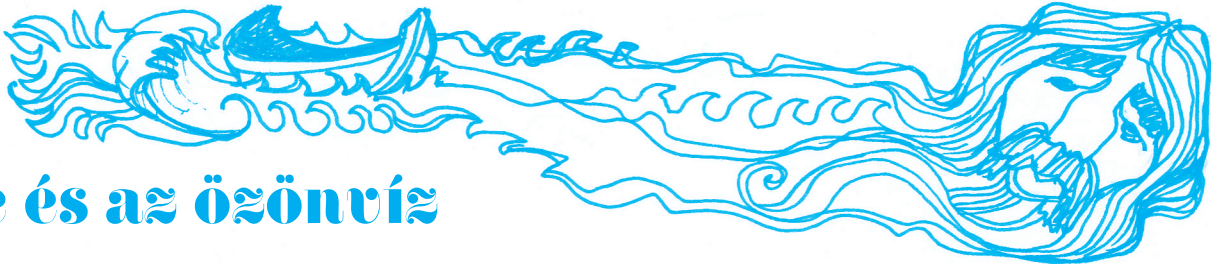
kozott a föld miattad: vért ontottál rá! Hontalan bujdosó leszel ezután!

Elment Káin. Elment az Úr színe elől. Elhagyta szüleit, s a vidéket is, ahol eddig élt.

Az első halott a *Biblia* lapjain: gyilkosság áldozata. Ádám és Éva, amikor vétkezett Isten ellen, csak engedetlen volt. Gyermekük – Káin gyilkolt.

Utána már ő maga is félt: attól félt, hogy valaki majd őt öli meg egyszer.

Isten kegyelme ismét életet ajándékozott. Ádámnak és Évának az elveszítettek helyett harmadik gyermekük született: Sét.

Noé és az özönvíz

Ahogy növekedett és szaporodott az emberi nemzetség a földön, vele együtt növekedett a gonoszság is. Isten látta: az ember szívének minden szándéka és minden gondolata gonosz. Elszomorodott az Úr, megbánta, hogy embert teremtett:

– Eltörlöm a föld színéről az embert!

Örökre vége mindennek?

Nem, mégsem: Noé kegyelmet talált Isten előtt.

Igazságos, feddhetetlen ember volt. Hitt Istenben. Isten útján járt, az Ő akaratát cselekedte. Egy napon Isten azt mondta neki:

– Özönvizet bocsátok a földre, mert megtelt a föld erőszakossággal. Készíts magadnak bárkát, menj abba családdal, vigyél magaddal minden élőlényből kettőt-kettőt!

A mindennapi életben mi sem változott: az emberek ettek, ittak, házasodtak, férjhez mentek. Noé bárkát épített, majd bele is költözött.

Egy hét múlva megnyíltak az ég csatornái, fölfakadt a mélység minden forrása. Negyven nap és negyven éjjel esett az eső. A víz elborította a legmagasabb hegyeket is. Meghalt minden élő a földön, csak Noé maradt meg és azok, akik vele voltak a bárkában.

Utána még százötven napig állt a víz a föld színén. Ekkor már bezárultak az ég csatornái és a mélység forrásai. Isten szelet bocsátott a földre. A víz apadni kezdett.

A bárka megfeneklett az Aratát hegyén.

Noé kiengedett egy hollót. Elrepült, de vissza is jött, nem tudott hova leszállni.

Később kiengedett Noé egy galambot. Estére visszatért az is: de egy leszakított olajfalevél volt a csőrében!

Amikor ismét kiengedte a galambot, az már nem tért vissza, mert megszáradt a föld felszíne.

Noé, felesége, fiai és menyei kijöttek a bárkából. Oltárt építettek és áldozatot mutattak be Istennek. Isten ekkor ígéretet tett:

– Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg a vetés és az aratás, a hideg és a meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka!

Szövetséget kötött Isten Noé családjával, az élet tiszteletének és szolgálatának szövetségét.

Örök emlékeztető gyanánt megjelent a szivárvány íve a felhőben, mintha látható módon is összekötné a mennyet és a földet.

Bibliai ábécé

Ördög. Az „ördög” vagy „démon” szó gyakran fordul elő az evangéliumokban és az Isten-nel vagy az emberrel ellenséges lényeket, a gonosz lelkeket jelenti. Jézus találkozott ilyen ördögi lelkektől megszállott emberekkel, akik arra panaszkodta, hogy Jézus „gyötri” őket. Nem egyszerűen betegek vagy örültek voltak, hanem ördögi megszállottak. Csak Jézus tudta kiűzni belőlük az ördögöt.

Örökség. Az örökölni és örökség gyakran előforduló szavak a *Bibliában*. Egy ember vagy egy nép tulajdonát jelzik. Amikor Izrael népe elfoglalta az ígéret földjét, az örökséget vette birtokba. Az Újszövetségben Krisztus megváltottai Isten országának az örökösei. Jézusról is úgy beszél az Írás, mint aki mindent Istentől kapott örökségbe.

Örömnünp évé. Az ószövetségi korban hagyomány volt Izraelben, hogy minden hetedik évben nyugodni hagyták a földet. A sok szántás és kapálás kifárasztotta a földet, tehát minden hetedik év (akárcsak az embereknél a hetedik nap) a nyugalom éve volt. Hétszer hét év után az ötvenedik esztendő pedig a nagy örömnünp évé volt. Ez még beleesett egy emberöltőbe (egy emberöltő száz év). Ilyenkor elengedték az adósságokat, felszabadították a rabszolgákat, és az eredeti birtokosoknak adták vissza az elzálogosított földeket. Ezt jubileumi évnek vagy jubel évnek (az új bibliafordítás szerint a nagy örömnünp évének), azaz a hálaadás évének nevezték Isten minden jóságáért.

Ösztöke. Hosszú nyelű, hegyes szerszám, amellyel bökdösték, „öszökélték” az ökröket a szántáskor.

Öszvér. A bibliai országokban igen értékesnek tartott állat, mivel egyesült benne a ló ereje és a szamár nem botladozó lába.

Özönvíz. „Mert én özönvizet fogok hozni a földre, hogy elpusztítsak az ég alatt minden élőlényt.” A bibliai elbeszélés szerint negyven napig esett az eső és százötven napig tartott az özönvíz, amellyel az emberek gonoszságát büntette meg Isten. De Noé, aki „az Istennel járt”, kegyelmet talált az Úr előtt. Családjá és minden állatfajból egy pár számára bárkát kellett készítenie. Így ők megmenekültek, és új élet kezdődhetett a Földön.

Palesztina. Izrael földjének ma is használt neve a legjelentősebb őslakók, a filiszteusok nevéből ered. A jelenlegi Izrael és Jordánia között oszlik meg. Más elnevezései: Kánaán, az ígéret földje, Szentföld.

Pamfília. A Római Birodalom egyik tartománya Kis-Ázsia déli partvidékén. Fővárosa Pergé volt. Pál apostol első missziói útján Ciprusról jövet itt szállt partra Kis-Ázsiában.

Papír, papirusz. A bibliai időkben a papírt a papirusz növényéből készítették. Ez a sásfajta bőven található a Földközi-tenger környéki folyók, tavak partján és a mocsarakban. A szárának a puha belét apró szeletekre vágták, egymás mellé rakták és összeütötték. Az így nyert sima, fehér papiruszív mindkét oldalára lehetett írni. A sűrűn teleírt íveket egy kis pálcára tekerték. Az Ószövetség egyes részei és az Újszövetség könyvei ilyen papirusztekercsre írva maradtak ránk. Márk evangéliumához pl. csaknem hat méter hosszú papirusztekercsre volt szükség. Csak jóval később, amikor egyre több másolat készült a Szentírás könyveiből, vágták szét a hosszú íveket és rendezték el könyv alakban.

Papok. A *Biblia* papjai Áronnak, az első főpapnak a leszármazottai voltak. Első és legfőbb kötelességük a szövetség ládájának őrizete volt. Továbbá ők mutatták be a szent sátorban, majd a templomban az áldozatokat, végezték az istentiszteleti szertartásokat, ők tanították a népet Mózes törvényeire, és ők ügyeltek arra, hogy ezeket meg is tartsák.

Paradicsom (Éden kertje). Az emberiség története a Bibliában az Éden kertjében kezdődik, ahol még zavartalan volt az ember közössége Istennel, és az újjáteremtett világban (új ég és új föld) a mennyei Jeruzsálem, azaz a Paradicsom, az üdvösség látomásával végződik, amikor helyreáll a bűn által megromlott eredeti szeretetközösség Isten és ember között. Ott „nem lesz többé sem halál, sem gyász, sem jankiáltás, sem fájdalom”, mert Isten az emberekkel lesz és letöröl a szemükről minden könnyet.

Pashúr. Jeremiás próféta két ellenségének is Pashúr volt a neve. Az egyik Pashúr Immér fia, főpap volt és az Úr házának felügyelője. Ő megverette és kalodába záratta Jeremiást. A másik Pashúr, Malkijjának a fia, ama vezető emberek egyike, akik Cidkijjá király előtt bevádolták Jeremiást és a ciszternába vetették, ahonnan az etióp Ebed-Melek szabadította ki. Mindnyájan azért voltak Jeremiás ellenségei, mert ők hamis optimizmussal bíztak Jeruzsálem fennmaradásában, Jeremiás viszont az Úr ítéletét hirdette meg a város felett.

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Tudod-e, hogy

- kutatók felfedezték, hogy Ausztráliában az eukaliptuszfákon mikroszkopikus arany-szemcsék találhatóak, amelyek a 40 méter mélyre lenyúló gyökereken keresztül szivódnak fel?
- a jégcsapok felszíne a vízben lévő sók miatt nem teljesen sima?
- a különböző baktériumok szempillantás alatt a leesett ételre kerülnek, így az „öt másodperces szabály” egyáltalán nem valós?
- az m&m's nevű édességben a két m a „feltalálók” nevét (Mars és Murrie) jelenti?
- a csirkéktől való beteges félelmet alektorofóbiának nevezzük?
- a pálcikás jégkrém a 11 éves Frank Epperson véletlenül találta fel úgy, hogy kint felejtett egy pohár üdítőt, benne egy keverőpálcikával, és reggelre az ital ráfagyott a pálcikára?
- egy bolha a testhosszának 150-szeresére képes felugrani?
- egy felmérés szerint az emberek által legjobban utált állat a kígyó?
- az elefántok nem képesek ugrani, vagyis egyszerre mind a négy lábukkal felemelkedni a földtől?

K. László Szilvia

Ki van a telefonban?

Amikor még kicsi voltam, igen-igen buta voltam. Beszélni is alig tudtam, szaladni se nagyon tudtam. Ráadásul azt gondoltam (nem is tudom, hogyan mondjam), kinek hangját hallom, ott van, benne van a telefonban.

Mama, papa, néni, bácsi, apa, Kata, Méri, Klári, hogy a hangjuk tudjon szállni, mind-mind bele szoktak mászni. Egy dolog volt magas nekem, hiába is törtem fejem, nem sikerült megfejtenem, hogy férnek el a kis helyen.

Most már persze okos vagyok, ilyen butát nem gondolok, annyit mégis elárulok, néhány dolgot még nem tudok. Értem én, hogy hangunk rezeg, fölöttünk meg műhold kereng, mégsem értem, hogyan lehet onnan leszedni a jelet.

Nem baj, egyre többet tudok, hipp-hopp elszállnak a napok, néhány év, és felnőtt vagyok, addig mindent megtanulok.

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Kakaós-citromos szelet

Hozzávalók 4 személyre:

Alap: 40 db háztartási keksz: kakaós és sima vegyesen. **Kakaós krém:** 12,5 dkg margarin, 3 evőkanál (ek.) cukrozatlan kakaópor, 3 ek. cukor, 3

ek. finomliszt, 3 ek. búzadara, 5 dl tej. **Citromos krém:** 5 dl tej, 3 ek. finomliszt, 3 ek. búzadara, 12,5 dkg margarin, 3 ek. cukor, 1 citrom leve, 5 dkg kandírozott citromhéj, 5 dkg kandírozott narancshéj. **Tetejére:** 10 dkg tejszínhabpor, 1 cs. vaníliás cukor, 2 dl ásványvíz.

Elkészítés: **Alap:** Egy kisebb tepsibe teszünk 10 db kakaós kekszet. **Kakaós krém:** A margarint a kakaóval és a cukorral megolvasztjuk, majd ha kihűlt, habosra keverjük. A lisztet és a búzadarát egy kevés tejjel elkeverjük, a maradék tejben, ha forr, megfőzzük a krémet. Amikor kihűlt a krém, kanalanként hozzákeverjük robotgéppel a kakaós krémet. **Citromos krém:** A lisztet és a búzadarát egy kevés tejjel elkeverjük, a maradék tejben, ha forr, megfőzzük a krémet. A margarint habosra keverjük a cukorral, majd kanalanként hozzákeverjük a tejes krémet, a citromlevet, majd a kandírozott citrom- és narancshéjat. **Összeállítás:** A kakaós kekszre rákenjük a citromos krémet, erre újabb kakaós keksz jön, majd 3 ek. kakaós krém, erre sima keksz, majd a maradék kakaós krém. 30 percre hidegre tesszük, majd kiborítjuk. **Tetejére:** A tejszínhabport habosra verjük a vaníliás cukorral és az ásványvízzel, majd bevonjuk vele a sütitket.

Devecsery László

Szilveszteri bohóságok

Új esztendő érkezik,
szóra nyílik szája,
bárcsak teljesülne
minden kívánsága:

- Lányok mindig nevensenek!
- Fiúk bajuszt növegszenek!
- Asszony, férfi boldog legyen,
másnak rosszat sose tegyen!

Valósággá váljon
igaz és szép álom,
hű béke honoljon
kis-hazányi tájon.

Szalai Borbála

Újévi kívánság

Tiktakolva
jár az óra –
pergeti a perceket,
mutatója
nesztelenül
éjfél felé lépeget.

Útra készen
áll az óév:
vállra vette batyuját,
szolgálatát
hamarosan
új esztendő veszi át...

Tizenkettőt
üt az óra –
s a várt vendég beköszön:
fenyőfákon
gyertyák gyúlnak –
minden csupa fényözön...

Hozzon ez az
új esztendő
mindenkinek örömet,
békeességben,
boldogságban
nőjenek a gyerekek!

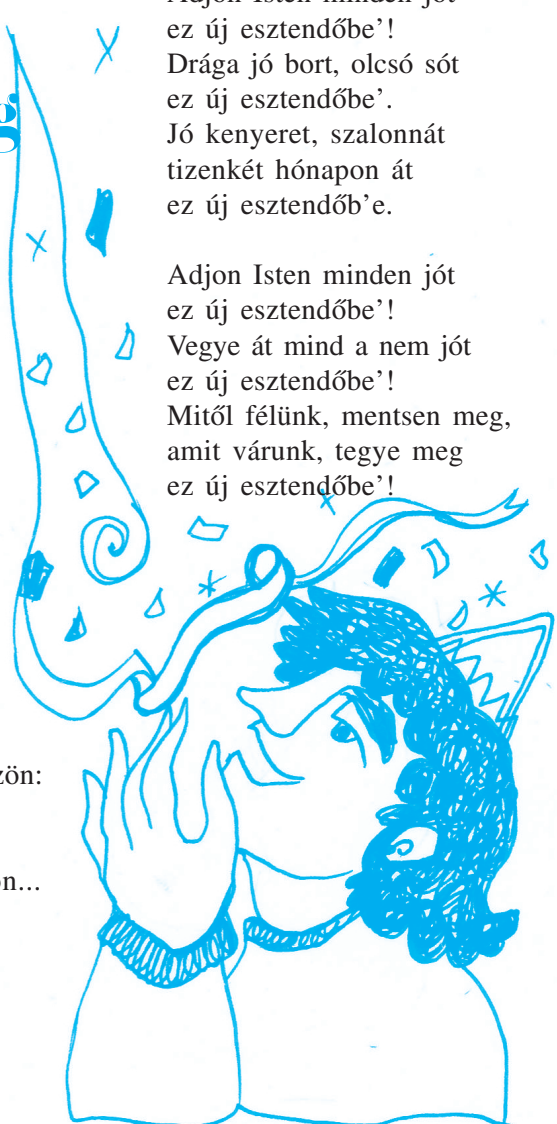
Gryllus Vilmos

Beköszöntő

Adjon Isten minden jót
ez új esztendőbe'!
Jobb időt, mint tavaly volt
ez új esztendőbe'.
Jó tavaszt, őszt, telet, nyárt,
jó termést és jó vásárt
ez új esztendőbe'.

Adjon Isten minden jót
ez új esztendőbe'!
Drága jó bort, olcsó sót
ez új esztendőbe'.
Jó kenyeret, szalonnát
tizenkét hónapon át
ez új esztendőb'e.

Adjon Isten minden jót
ez új esztendőbe'!
Vegye át mind a nem jót
ez új esztendőbe'!
Mitől félünk, mentsen meg,
amit várunk, tegye meg
ez új esztendőbe'!

Kányádi Sándor

Csikorgó, a fagykirály

Csikorgó, a fagykirály nagyon szigorú uralkodó lehetett a maga idejében. Átkozták is eleget az alattvalói. Egy darabig még örültek is neki, kivált a szücsök s a csizmadiák, mert úgy ellátta őket munkával, hogy ki sem látszottak belőle. Örültek a gyerekek is persze, mert kedvükre szánkázhattak, kocsolyázhattak a ropogós havon s a fényes jégen. De hát nem csak szücsökből, vargákból áll a világ, nem csak szánkázásból, csúszkálásból az élet. Elkezdtek gondolkodni az alattvalók, hogy Csikorgó uralmának miképpen vethetnének véget.

Fújták a körmüket erősen, s toporogtak. De hiába. Fűtöttek, pipáltak. De csak nem akart vége lenni fagykirály rettentő uralmának.

– Üzenni kéne a fecskéknek – vélte egy bölcs öreg, aki még emlékezetében tartotta a fecskét. – A fecskék jóban vannak a nappal, ha megjöhetnek, a napot is elhoznák magukkal.

Hogy s hogy nem, sikerült is üzenni a fecskéknek. El is jött nemsokára egy villás farkú, fecsegő madárka. Cikázott erre-arra a befagyott folyók, tavak felett. De majdnem rossz vége lett a kirándulásnak. Alighogy rálibbent a zúzmarás telefondrótra, dermedten földre koppant. Még szerencse, hogy valaki kézbe kapta, s a markában életre melengette.

– Egy fecske nem csinál tavaszt – csikorogta Fagykirály kárörvendve. S olyan fagyot lehelt a környékre, hogy még a farkasok is üvöltöttek kínjukban. (Innen származik a mondás a farkasordító hidegről.)

– Nem bizony, egy fecske nem csinál tavaszt – szomorodtak el a vacogó, topogó, körmüket fújó alattvalók.

– Nem is csinálhat, mert túl alacsonyan száll – mondta egy másik öreg. – Olyan követ kellene, aki nemcsak fecseg-ficseg, rovarászgat, de ereje, hatalma van a dalának. S van bátorsága átfúrni magát a jeges felhőkön, föl a naphoz.

– Azt mondom én – folytatta a bölcs –, szerezzünk egy pacsirtát.

– Ugyan már, az még a fecskénél is kisebb! – vetette ellen az az öreg, aki fecskéért üzent volt.

– Többet ér az egy sereg fecskénél. Majd meglátjátok.

Mit volt mit tenni, beleegyeztek.

– Jöjjön a pacsirta!

Meg is érkezett nemsokára. S azon nyomban föl is parittyázta magát a magasba. Visszhangzott énekétől a jeges égbolt. És meg is repedt egy tenyérnyi helyen. A résen meg besütött a napsugár.

Megszepent erre Csikorgó, a fagykirály. Próbálta betömni a rést, de hiába. Visszacurgott a tömés a nyakába. S a lába alatt meg elkezdett kásásodni a hó, ripegett-ropogott a tavak, patakok, folyók hátán a jég. Csermelyek cincogtak, jégcsapok, csatornák csordultak. Csikorgó megszedte az irháját, s inalt a dombok-hegyek, a havasok irányába.

Ott ül a magas bérceken örökös számkivetésben, s csak akkor látogat el régi birodalmába, amikor a pacsirta szabadságra megy. Olyankor aztán hetvenedik, legénykedik, gorombáskodik, kitombolja magát, de már közel sem olyan kegyetlen, mint annak előtte. Rá sem hederít senki. Még örülnek is neki. Kivált a szücsök s a csizmadiák, no meg a gyerekek is. Mosolyogva fújják a körmüket, mert tudják, hogy a pacsirta jövetelének már a hírére is Csikorgó szedi a sátorfáját, mert irtózik a magas kék égtől, de kiváltképp a pacsirta gyönyörű énekétől.

Mátyás király és az öreg szántóvető

Egyszer Mátyás király, mikor szerteszéjjel járt az országban, hadd lássa: milyen dolga van a szegény népek, egy falu mellett kiment a mezőre, s ott szóba állott egy öreg szántó-vető emberrel. Vele volt a kísérete is. Hatalmas nagyurak. A király megismerte az öreg szántóvetőt, aki neki hajdanában katonája volt. Ezzel a szóval köszöntötte az öreget:

– Tisztességgel, öreg!

Felelte a szántóvető:

– Köszönöm az asszonynak!

Azt kérdi aztán a király:

– Hány pénzért dolgozik kend?

– Én bizony, feleséges királyom, hatért.

– S hányból él kend?

– Kettőből – mondja az öreg.

– Hát négyet hová tesz kend?

Felelte az öreg:

– Azt a sárba dobom.

Tovább kérdez a király:

– Hát öreg, hány még a harminckettő?

– A bizony, felséges királyom, már csak tizenkettő.

– Hát a bakkecskét meg tudná-e fejni? – kérdezi a király.

– Meg biz’ én, felséges királyom.

Azt mondja a király:

– Na, öreg, az Isten áldjon meg, az én kérdéseimnek magyarázatját addig senkinek meg ne mondd, míg a képet meg nem látod.

Továbbmegy a király, otthagyják az öreget, s azt mondja az uraknak:

– Na, urak, aki meg tudja magyarázni az én kérdéseimet, annak egy uradalmat adok.

Bezzeg szerették volna az urak kitalálni, de hiába törték a fejüket, nem találták ki.

Mit volt mit tenni, visszamentek az öreghez. Körülfogták, kérték, hogy mondja meg, mi annak a beszédnek a magyarázatja. Azt mondja az öreg:

– Hát nem hallották az urak, mit mondott a király? Addig nem szabad megmondanom, míg a király képét nem látom.

De így s de úgy – mondották az urak –, megfizetik urasan, csak magyarázza meg.

– Jól van – mondotta az öreg –, hát adjanak tíz aranyat.

Mindjárt leolvassák az öregnek tíz csengő aranyat, s kérdi az egyik úr:

– Hát mikor a király azzal köszöntötte, hogy „tisztességgel, öreg”, miért válaszolta kend, hogy „köszönöm az asszonynak”?

– Azért – felelte az öreg –, mert az asszony mossa rám a ruhát, a tiszta ruha pedig tisztesség.

– No, ez igaz – mondották az urak.

– De hogy veti kend a pénzt a sárba?

– Hát úgy, hogy kettőből magam élek, négyet a fiamra költök. Az pedig annyi, mintha a sárba dobnám, mert sohasem látom.

– Hát az mi: hány még a harminckettő?

– Megmondom, ha leolvassák tíz aranyat.

Jól van, leolvassák azt is.

– Ennek az a magyarázatja, hogy mikor fiatal voltam, harminckét fogam volt, most meg csak tizenkettő.

– No lám, ez nekünk eszünkbe se jutott – mondták az urak.

– Hát a bakkecskét hogy fejné meg?

– Azt is megmondom tíz aranyért.

Leolvassák a tíz aranyat, s mondja az öreg:

– Hát úgy fejem meg a bakkecskét, ahogy most az urakat megfejtem.

De bezzeg elszégyellték magukat az urak, nagy bosszúságukban azt mondták:

– No, megálljon kend, majd megmondjuk a királynak, hogy megmagyarázta a beszédjét, pedig még a képét sem látta.

– Nem-e? – mondotta az öreg. – Én nem láttam a királyunk képét? De bizony láttam, itt van, ni! – s mutatta az aranyon a királynak a képét. – Mert úgy tudják meg az urak, hogy így értette a király is, hogy addig ne magyarázzam meg a beszédjét, míg pénzen nem látom meg a képét.

De most már az uraknak sem volt több szavuk, otthagyták az öreget, s nagy szégyenkezve a király után kullogtak.

Forró a labda

A játékosok körben állnak. A játékvezető a kör közepén áll, kezében egy labda, amit odadob az egyik játékosnak, ő pedig vissza. A játékvezető a dobás közben azt kiáltja: „Fogd meg a labdát!”, vagy „Forró a labda!” Ez utóbbi esetében a labdát nem szabad elkapni. Ha valaki mégis elkapja, az (előzetes meg egyezés szerint) a kör közepére áll, esetleg kiesik.

Hatökör

A játékban mindenki állatneveket mond. A második elismétli az első állatnevét, s egy másikat mond utána. A harmadik már az előző kettő megismétlése után mondja a magáét, és így tovább. Aki elhibázza, annak neve helyett azt mondják, hogy: „Egy ökör!” A következő körbe már bekapcsolódhat. A játék addig folyik, míg a játékosok el nem érik a „Hat ökör!” felkiáltást.

Kakasviadal

A játékban fiúk vesznek részt. Egy kb. 2–2,5 m átmérőjű körben vívnak meg egymással. Egy menetben egy kihívó és egy kihívott van. A versenyzők mellkasukat egymásnak feszítik, és megpróbálják egymást kilökní a körből. Vállal vívni tilos.

A lányok eközben egy tízes skálán pontozzák a versenyzőket. A játékot nem az nyeri, aki a legtöbb párbajt megnyeri, hanem az, aki a lányoktól össze-sítve a legtöbb pontot kapja.

Egyperces fogó

Válasszunk egy játékvezetőt. Olyan játékos legyen, akinél van másodpercmutatós óra. Számoljuk ki az első fogót. A játékvezető rajtjelére indul a játék. A fogónak egy perc alatt minél több játékost kell megfognia. Akit megfognak, az kiesik. A következő menetben az első kieső lesz a fogó. Az a játékos nyer, aki egy perc alatt a legtöbb társát fogta meg.

Nyulász Péter

Farsang

Van egy vágyam: gomba lenni, nagyra nőni fél nap alatt,
lenne rajtam csipkegallér, és egy jó nagy pötytös kalap.

Meggondoltam, mégse gomba, inkább messze szálló lepke,
fejem búbján két kis csápom, hátamon meg szárnyam lenne.

Pille nem jó, hanem cica!
Elég lesz egy csíkos ruha,
cérna bajusz, hosszú farok,
láthatnák, hogy macska vagyok.

Talán mégis rendőr inkább, tányérsapkás, komoly, délceg,
esetleg egy kalóz vezér, vagy egy fehér lovas herceg.

Van még pár nap eldönteni, mi legyen a tuti jelmez,
az a fő, hogy nemsokára felvonulós jelmezbál lesz.

Ágyú dördül, sípszó harsan: fület sértő-bántó fals hang.
Dudafújó, kerepelő, télkergető, zsongó farsang!

Czeglédy Gabriella

Áll a bál

Farsangi fánk,
pufóka,
teremben áll
a móka.

Kéményseprő,
Piroska,
a szakács meg
a kukta

ropják együtt
a táncot,
mind megeszik
a fánkot.

Tarbay Ede

Farsangi maskarák

ÖRDÖGÖK
Három lyukas
vicsori-fogas
kivájt-bélű, sárgatök:
mi vagyunk az ördögök!

ANGYALOK
Három fehér
tollas, pucér
inges, réklis szárnyasok:
mi vagyunk az angyalok!

ÖRDÖGÖK
Azt kívánjuk,
este, reggel
vidám kedvvel
feküdjenek, keljenek
e házban az emberek!

ANGYALOK
Fazekukba
pulyka, kappan,
mindenféle jó főjön,
kéményük is füstöljön!
ÖRDÖGÖK, ANGYALOK

Kolbász, sonka,
csülök, borda,
diós, mákos mind jöhet,
itt a zsákunk, töltsétek meg!

Cserebere

Cserélj fel a következő szavakban két-két betűt úgy, hogy az így kapott szó is értelmes legyen!

Pl.: érme – réme.

Szák –

Láma –

Éger –

Szúr –

Rezsi –

Névkereső

A betűhalmazban legalább hét keresztnév (női és férfi) rejtőzött el. Találd meg őket! Vízszintesen balról jobbra, jobbról balra, függőlegesen fentről lefelé, lentől felfelé, és átlósan is haladhatsz. A nevek betűi a négyzeten belül valamelyik irány egyenes vonalában kapcsolódnak egymáshoz!

J	G	Ó	N	C	Y	V
E	Ó	I	N	N	H	I
O	V	Z	Í	E	Í	K
I	R	F	S	R	H	T
L	A	A	I	E	E	Ó
D	Ó	R	A	F	F	R
I	S	O	J	A	L	I
K	S	I	O	Á	L	A
Ó	N	R	A	L	A	L
D	R	Á	L	I	Z	S

Ki vagyok?

Ha a meghatározásnak megfelelő szavak első betűit sorrendben összeolvasod, a cirkuszok legszínesebb szereplőjének nevét kapod meg. Nos, ki ő?

A magyar tenger. _____

Az állatok királya. _____

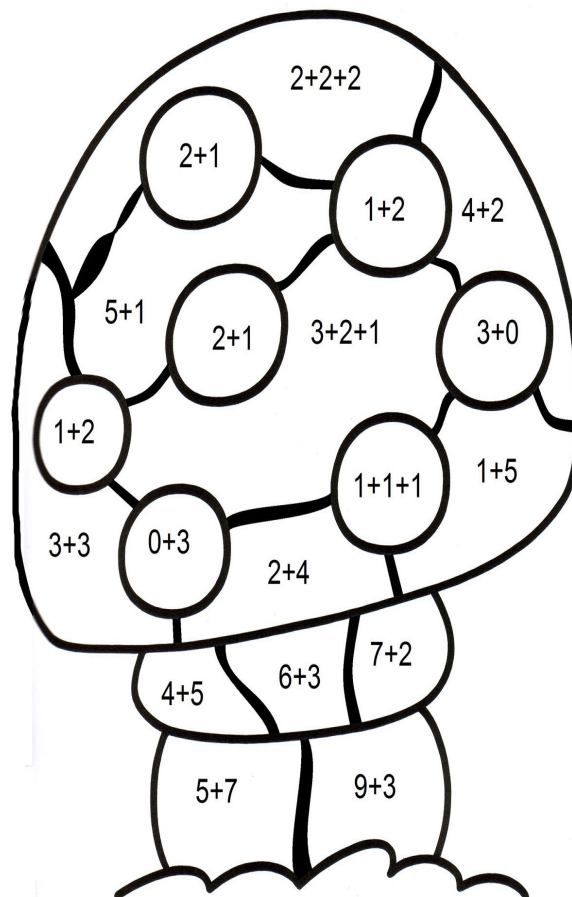
Téli csapadék. _____

Időmérő eszköz. _____

Az egér hangja. _____

Szám, szín

Színezd ki a műveleteket körülvevő részeket az eredménynek megfelelő színnel!

3 = fehér 6 = piros 9 = sárga 12 = barna

Állatnevek

A pontok helyébe írd be azokat a szótagokat, amelyek a zárójel előtti és utáni betűkkel is értelmes szavakat képeznek (külön-külön)! Ha jól dolgoztál, 5 állatnevet és 5 keresztnévet kapsz. Pl.: ka CSA lád

Pan ... mil

Kata ... zer

Har ... ha

Már ... hal

Zeb ... kat

Ének ... oliná

Orosz ... dzsa

Ha ... ló

Anti ... ás

And ... poly

**Beküldési határidő:
2015. január 30.**

Postabontás

A 2014/3. szám rejtvényeinek megfejtése

7. oldal

nád, bambusz (ti küldtétek).

16. oldal: alma, szilva, szőlő, dió, gesztenye, őszibarack, körte.

28. oldal

Ószövetség és Újszövetség.

33. oldal

Állati cserék: ló, macska, vidra, egér, légy, kutya, őz, moly.

Szópótló: bútor – torna, kotor – torzít; fenyőerdő – erdőirtás, esőerdő – erdőkerülő; méhészt – észak, merész – észk.

Rejtőzködő madárkák: seregély, szarka, vércse, veréb, rigó, cinke, kuvik, csóka.

Sudoku:

2	5	1	6	3	4
3	4	6	2	5	1
1	2	5	4	6	3
4	6	3	5	1	2
5	1	4	3	2	6
6	3	2	1	4	5

1	4	6	3	2	5
2	5	3	1	4	6
6	1	2	5	3	4
5	3	4	2	6	1
3	6	1	4	5	2
4	2	5	6	1	3

Szóegyenletek: fér(j), rés(z), ágy(ú), bor(z), (b)irka, (f)orr.

A rejtvények helyes megfejtéséért és a kérdések megválaszolásáért Gricza Kamilla Anna (Beregszász), Vovcsok Levente (Beregszász), Homoki Réka (Salánk) és Jánki Klaudia (Tiszakeresztúr) részesül könyvjutalomban. Gratulálunk!

Ki ír nekem?

Levelezni szeretne

Bányácsi Erik, 9 éves, Tiszaásványból. Címe: Ungvári járás, 89502 Tiszaásvány, Tisza utca 34.

Csere-bere utca

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy utca, ahol csak állatok éltek. Mivel az emberek elhagyták azt az utcát, az állatok költöztek be. Ezt az utcát Csere-bere utcának hívják. Hogy miért, gyerekek? Elmesélem.

Ebben az utcában kutyák és macskák éltek. Furcsamódon, jó barátságban voltak. De valahogy a kutyák mindig bele tudtak kötni a macskákba. Egyszer azt mondja az egyik kutya az egyik macskának:

– Ti macskák, ó, milyen könnyű nektek így az élet! Heverésztetek egész nap, este pedig a semmi munkátokért habos tejet lefetyeltek... Mi meg, ó! Egész nap szaladgálunk, és este csak csupasz csontot ehetünk – mondta.

– Kedves kutyák, ez nem olyan könnyű, ahogy hiszitek. Reggel megyünk a házukba elfogni a sok egeret, hogy meg ne igyák a tejünket. S habos tejet azért iszunk, hogy szép erős legyen a bajszunk! Ó, mi csak szaladgálunk az egerek után... Ti a mi munkánkat semminek nevezitek, hát cseréljünk egy napra helyet. Lásátok, a mi munkánk olyannyira nehéz, mint a tiétek.

– Hát, macskapajtás, rendben – mondta a kutya.

Így másnap már a kutyák a macskák dolgát végezték, a macskák pedig a kutyákét. Reggel a kutyáknak kellett az egeret fogni (ami kissé nehezükre esett), szaladgálni. A macskáknak pedig őrizni a kutyák házat a sok betolakodótól. Ők is sokat szaladgáltak egész álló nap. Estére mind ki is fáradtak. Mindkettejük munkája nehéz, látták már. Így soha többé nem gúnyolódtak a kutyák a macskákon. S látták, megérdemlik a macskák azt a kis habos tejet estére.

Télhívogató

Tél, tél, kedves tél,
Ismét legyél velünk még.
A szeleid csípősek,
A havaid hidegek.

Tél, tél, kedves tél,
Mi úgy várunk, jöjj el még!

Szemszicskó Donatella, 6. osztály, Nagygejőc

Grica Máté, Beregszász, 2.osztály

Gricza Kamilla Anna, Beregszász, 3.osztály

Benkő Norbert, Beregdéda, 9 éves

Kádár Vivien, Halábor, 2.osztály

Szilágyi Lili Fanni, Beregszász, 3.osztály

Ajándék egy felnőtt olvasónktól

File Barbara, Beregszász, 3.osztály

Takács Hanna Lara, Badaló, 3.osztály